

برداشتن موی ابر و صورت از دیدگاه اسلام و پزشکی

ترجمه‌ی:

[النمص بین الشریعة والطب]

تألیف:

أم عبدالرحمن

ترجمه:

اسحاق دبیری رحمته الله

هـ ۱۳۸۵/۱۴۲۷

عنوان کتاب:	برداشتن موی ابر و صورت از دیدگاه اسلام و پزشکی
عنوان اصلی:	النمص بين الشريعة والطب
تأليف:	أم عبدالرحمن
ترجمه:	اسحاق دبیری
موضوع:	احکام اجتماعی و مستحذته (حجاب، آرایش، زینت و...)
نوبت انتشار:	اول (دیجیتال)
تاریخ انتشار:	دی (جدی) ۱۳۹۴ شمسی، ربیع الأول ۱۴۳۷ هجری
منبع:	کتابخانه عقیده www.aqeedeh.com

این کتاب از سایت کتابخانه عقیده دانلود شده است.

www.aqeedeh.com

book@aqeedeh.com

ایمیل:

سایت‌های مجموعه موحدین

www.aqeedeh.com

www.mowahedin.com

www.islamtxt.com

www.videofarsi.com

www.shabnam.cc

www.zekr.tv

www.sadaislam.com

www.mowahed.com

contact@mowahedin.com

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فهرست مطالب

مقدمه.....	۳
بررسی کلمه النمص از نظر لغوی.....	۵
رأى ابن الأثیر:.....	۵
رأى نووی:.....	۵
رأى و نظر فیروزآبادی:.....	۶
رأى ابن منظور:.....	۶
رأى زمخشری:.....	۶
باریک نمودن ابروها از دیدگاه اسلام.....	۸
دلیل اول- قرآن.....	۸
دلیل دوّم- سنّت.....	۹
فتوای علما و دانشمندان بزرگ معاصر در مورد برداشتن موی ابروها.....	۱۳
برداشتن موی صورت و ابرو از دیدگاه پزشکی.....	۲۱

۲۴ نکات زیر، جای تأمل و تفکر است

۲۶ پایان

مقدمه

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَهْدِيهِ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا
وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ،
وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

حمد و سپاس مخصوص خداوند است، او را می ستاییم، از او کمک و طلب
هدایت می کنیم، از شرّ نفس و اعمال بد به او پناه می بریم، هر کس که خدا هدایتش
دهد هیچ کس توانایی گمراهی او را ندارد، و هر کس که گمراه شود هیچ کسی توان
هدایت او را ندارد، شهادت می دهیم جز الله معبودی بحق نیست، تنها و بدون
شریک است، گواهی می دهیم محمد ﷺ فرستاده و بنده‌ی اوست.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ ۖ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ

مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: ۱۰۲].

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید آن چنان که باید از خدا ترس داشته باشید، از خدا
بترسید (و با انجام واجبات و دوری از منہیات گوهر تقوی را به دامن گیرید) و شما
(سعی کنید غافل نباشید تا چون مرگتان بناگاه در رسد) نمی‌رید مگر اینکه
مسلمان باشید».

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ
أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ ۗ فَقَدْ فَازَ

قَوْرًا عَظِيْمًا ﴿٧١﴾ [الأحزاب: ۷۰-۷۱].

«ای مؤمنان از خدا بترسید (و خویشتن را با انجام خوبی‌ها و دوری از بدیها از عذاب او در امان دارید) و سخن حق و درست بگویید در نتیجه خداوند (توفیق خیرتان می‌دهد) و اعمالتان را شایسته می‌کند و گناهتان را می‌بخشاید اصلاً هر که از خدا و پیغمبرش ﷺ فرمانبرداری کند قطعاً به پیروزی و کامیابی بزرگی دست می‌یابد».

أما بعد:

جای بسی تأسف است خواهرانی را می‌بینیم که راه و روش غربی‌ها را در پیش می‌گیرند و در عادات و آداب و رسوم اجتماعی خود را شبیه زنان غربی می‌کنند به خصوص تقلید آنها از این روش و عادت بسیار پلید که کوچک کردن ابرو یا کندن موی ابرو و صورت نام دارد.

در این کتابچه حکم این روش و عادت را از دیدگاه شرع مقدس اسلام و از نظر پزشکی به تفصیل بیان می‌کنم و همچنین به چیزهای دیگری که به این موضوع ارتباط دارد اشاره کرده‌ام.

از خداوند توفیق و اخلاص و قبول را خواهانم.

أم عبدالرحمن

بررسی کلمه النمص از نظر لغوی

رأى ابن الأثير^۱:

النَّمَصُّ: باریک کردن ابروها به خاطر قشنگ نمودن آنها.

النامصة: کسی که ابروی زنها را باریک می‌کند.

المتنمصة: کسی است که خواهان باریک کردن ابروها باشد.

الْمِنْمَاضُ: موجین.

رأى نووی^۲:

در باب متنمصات می‌گوید: متنمصات جمع متنمصة است و ابن الجوزی آن را متنمصة آورده است که میم را بر نون مقدم نموده و مقلوب است.

المتنمصة: کسی که موی ابرویش را به وسیلهی دیگران باریک می‌کند.

النامصة: کسی که موی ابروی دیگران را باریک می‌کند.

المنماض: برداشتن موی صورت به وسیلهی موجین، به همین خاطر به منقاش

(موجین) منماض گفته می‌شود. و همچنین گفته می‌شود که نماض مخصوص

برداشتن موی ابروها برای باریک نمودن و یا راست و درست کردن آن است.

۱- جامع الأصول: ۷۸۰/۴.

۲- شرح مسلم للنووی: ۱۰۶/۱۳.

رأی و نظر فیروزآبادی^۱:

النَّمْصُ: یعنی کندن مو، و کسی که موها را می‌چیند لعنت شده است.

النَّمْصُ: (که تمام حروفش دارای حرکت باشند) نازک و باریک کردن مو به صورتی که آن را مانند موهای تازه رویده می‌بینی، یا به معنی موهای کوتاه است.
النَّمِیصُ: یعنی: کنده شده، اگر برای گیاهان به کار برده شود به معنی گیاهی است که حیوان آن را با دهانش کنده است، نه به معنی گیاهی که آن را خورده ولی بعداً رویده است.

رأی ابن منظور^۲:

النَّمْصُ: موهای کوتاه، و النَّمْصُ: یعنی: نازک بودن و باریک بودن مو به صورتی که آن را مانند موهای تازه رویده می‌بینی.
رَجُلٌ أَنْمَصٌ یعنی: مردی که تازه موهایش رویده، و رجل أنمص الحجاب مردی است که موی ابرویش پس از برداشتن دوباره رویده است.
النمص: یعنی کندن مو و نَمَصَ شَعْرَهُ يَنْمِصُهُ نَمْصًا یعنی موها را کند.

رأی زمخشری^۳:

النَّمْصُ: یعنی کندن مو. و أَلْمِنْمَاصُ: یعنی موجین.

ابن فارس گفته است^۴:

نمص: أَلنَّمْصُ: باریک کردن مو، أَلنَّمْصُ یعنی کندن آن.

۱- ترتیب القاموسی المحيط - الفیروز آبادی و الزاوی: ۴/۴۴۴.

۲- لسان العرب لابن منظور: ۱۰۱/۷.

۳- الفائق فی غریب الحدیث (۲۶/۴)، تحقیق محمد ابراهیم و علی البجاوی.

۴- مجمل اللغة، ابن فارس: ص ۸۸۶.

المنماص: یعنی موچین.

مهم‌ترین حدیث شناس یعنی ابن حجر چنین می‌فرماید^۱:

النَّامِصَةُ: به کسی می‌گویند که موها را می‌کند.

الْمُتَنَمِصَةُ: به کسی می‌گویند که خواستار کندن موی خود است.

از قاضی عیاض^۲ و ابن الأثیر^۳ و ابی عیبده القاسم بن سلام^۴ روایت شده است

که نامصه به کسی می‌گویند که مو را از صورت می‌کند.

ابن منظور^۵ می‌گوید:

«... زَجَّجَتِ الْمَرْأَةُ حَاجِبَهَا بِالْمِزْحِ». یعنی زن ابرویش را باریک و دراز

کرد، بعضی گفته‌اند یعنی ابرویش را با سرمه طولانی کرد، و شاعر در این رابطه

چنین می‌گوید:

إِذَا مَا الْغَانِيَاتِ بَرَزْنَ يَوْمًا
وَزَجَّجْنَ الْحَوَاجِبَ وَالْعَيُونَا

زمانی که دختران ازدواج کردند روزی خود را نشان می‌دهند و ابرو و

چشم‌هایشان را دراز می‌کنند. منظور شاعر باریک کردن و دراز کردن ابروهاست که

با برداشتن موهای اضافه، صورت می‌گیرد. و زنها در دوران جاهلیت موهای ابرو را

باریک می‌کردند و پیامبر اسلام ﷺ آنها را از این کار برحذر داشت.

۱- تفسیر غریب الحدیث لابن حجر: ص ۲۴۶.

۲- مشارق الأنوار علی صحاح الآثار: ۱۳/۲.

۳- النهایه فی غریب الحدیث والأثر: ۱۹۹/۵.

۴- غریب الحدیث: ۱۶۶/۱.

۵- لسان العرب: ۲۸۷/۲، با اندکی تصرف و تغییر.

باریک نمودن ابروها از دیدگاه اسلام

حرام بودن باریک کردن موهای ابرو هم در قرآن و هم در حدیث پیامبر ﷺ وارد شده است.

دلیل اول - قرآن

قوله تعالی:

﴿وَلَا مُرَتَّهُمْ فَلْيَعْبِرْنَ خَلْقَ اللَّهِ﴾ [النساء: ۱۱۹].

«و بدیشان دستور می‌دهم و آنان آفرینش خدا را دگرگون می‌کنند».

ابن عربی در مورد این آیه می‌گوید:

پیامبر خدا ﷺ افراد زیر را لعنت کرده است:

- الف) کسی که خال کوبی می‌کند و کسی که خواستار خال کوبی است.
- ب) کسی که ابروها را باریک می‌کند و کسی که خواستار باریک کردن آن باشد.
- ج) کسی که دندانها را تیز و باریک می‌کند و کسی که خواستار آن است.
- د) کسی که به خاطر زیبایی بین دندانهایش فاصله ایجاد می‌کند و با این کار آفرینش خدا را دگرگون می‌سازد.

واشمه: به زنی می‌گویند که یک نقطه یا خطوطی را از بدن زخمی می‌کند و در آن سرمه می‌ریزد و با حالت تکبر نمایان می‌شود. زنان با این حالت خود را برای مردان آرایش می‌دهند و مردانی از سرزمین جزیره صقلیه و آفریقا آن را انجام می‌دادند تا نشانه‌ی مردانگی آنها در ابتدای خلقت باشد.

النَّامِصَةُ: کسی که به خاطر زیبایی موها را می‌کند. ابن عربی در ادامه می‌گوید: همه این کارها، دگرگون کردن آفرینش خداست و تغییر هیئت و قیافه می‌باشد که از دیدگاه اسلام حرام است. حسن البصری هم درست این فهم را از این آیه داشته‌اند.^۱

ابن سعدی رحمته الله در توضیح این آیه چنین می‌گوید:

این دگرگونی‌ها یعنی تغییر ظاهر به وسیله‌ی خال کوبی، تیز و باریک کردن دندانها، باریک کردن ابروها و ایجاد فاصله بین دندانها با هدف زیبایی فریب شیطان است که به این وسیله آنها را گول می‌زند تا خلقت و آفرینش خدا را تغییر دهند.

این اعمال نشانه‌ی اعتراض به خلقت و آفرینش و طعنه در حکمت و اراده خداست. با انجام چنین کارهایی عملاً اعلام می‌کنند کارهایی که با دست خود انجام می‌دهیم بهتر و خوبتر از خلقت و آفرینش خداست. و نوعی نارضایتی به تقدیر و تدبیر خدا می‌باشد. این شامل تغییر آفرینش داخلی هم می‌شود.^۲

دلیل دوم - سنت

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می‌فرماید: «لَعَنَ اللَّهُ الْوَأَشِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ وَالنَّامِصَاتِ وَالْمُتَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيَّرَاتِ خَلَقَ اللَّهُ»^۳. «خدا لعنت کند آن کسی که خال کوبی می‌کند و کسی که می‌خواهد برای او خال کوبی کنند، خداوند لعنت کند کسی که ابروها را باریک می‌کند و کسی که خواستار باریک کردن آنهاست، خداوند لعنت کند کسی که دندانها را به منظور زیبایی باریک و تیز می‌کند، اینها کسانی هستند که آفرینش خدا را دگرگون می‌کنند».

ابن منظور درباره کلمه لعن چنین می‌گوید: أَبَيَّتَ اللَّعْنُ: جمله‌ای است که

۱- احکام القرآن ابن عربی: ۵۰۱/۱.

۲- تیسیر الکریم الرحمن: ۱۷۰/۲.

۳- أخرجه البخاری: ۳۸۰/۱۰، رقم ۵۹۴۸ و مسلم: ۱۰۵/۱۴.

عرب‌ها در عصر جاهلیت برای تعریف و تمجید از پادشاهان به کار می‌بردند، به این معنی است که: ای پادشاه تو با آنچه که موجب نفرین و ظلم و ستم می‌شود مخالف هستی و مانع آن می‌شوی، و لعن یعنی: دوری از خیر، حتی بعضی نظرشان این است که لعن یعنی دوری از خدا، و خداوند هر کس را لعنت کند در واقع از رحمت و مهربانی او دور شده است و مستحق عذاب خواهد شد لذا هلاک می‌شود.^۱

أبوداود در توضیح این حدیث شریف می‌گوید: أَلْتَامِصَة: زنی است که ابروها را زیبا و باریک می‌کند^۲ که این کار دگرگونی خلقت و آفرینش خداست.^۳

أَلْمُتَمَّصَة: زنی است که خواستار باریک کردن ابروان خود است.

قاضی عیاض می‌گوید:

النَّامِصَة: زنی است که موها را از صورت خود و دیگران می‌کند.

الْمُتَمَّصَة: کسی است که خواستار کندن مو از صورت و ابروی خود است.

بعضی گفته‌اند در واقع النَّامِصَة: فقط مخصوص برداشتن مو از دو تا ابرو است که آنها را باریک یا راست و درست می‌کند.^۴

مروزی از امام احمد روایت می‌کند که برداشتن مو از صورت به وسیله موجین قطعاً مکروه است و پیامبر ﷺ کسی را که خواستار موجین کردن موهای خود است لعنت کرده است، و منظور از کراهت نزد امام احمد کراهت تحریمی است، دلیلش برای این مطلب همان حدیث پیامبر ﷺ است که هر کس آنرا انجام دهد مورد لعنت قرار می‌گیرد، و روشن است که لعنت مخصوص گناهان کبیره است. تراشیدن

۱- لسان العرب ابن منظور: ۳۸۸/۱۳.

۲- سنن ابوداود: ۳۹۹/۴.

۳- زیاده عند النووی فی شرح مسلم: ۱۰۶/۱۳.

۴- الفتح الربانی، احمد البنا: ۲۹۸/۱۷.

و کوتاه کردن این موها نیز شامل کندن می‌شوند.^۱

ابن علان می‌گوید: نهی فقط شامل موهای ابرو و موهای اطراف صورت می‌باشد.^۲

ابن اُثیر گفته است: التَّمَصُّ: یعنی نازک کردن و باریک نمودن ابروها به خاطر زیبا کردن آنها همانطور که در بررسی لغوی آن گذشت.^۳

نووی گفته است: التَّامِصَة: زنی است که موی ابروی دیگران را به منظور زیبایی باریک می‌کند و برمی‌دارد. و متمصه زنی است که خواستار این عمل باشد.^۴

دانشمند بزرگ علامه مُناوی چنین می‌گوید: التَّامِصَة: به زنی می‌گویند که خواهان برداشتن موی صورت و ابروها با موچین است.^۵

امام ذهبی در کتاب (الکبائر) قسمت درست بودن لعنت برای کسانی که گناهان نامشخص و غیر مشهور انجام می‌دهند، می‌گوید:

پیامبر ﷺ فرموده است: «لَعَنَ اللَّهُ التَّامِصَةَ...» امام ذهبی گفته است: نامصه زنی است که موی ابروی دیگران را برمی‌دارد و متمصه زنی است که این کار بر روی او انجام می‌گیرد.^۶

ابن حجر هیتمی در کتاب الزواجر عن ارتکاب الکبائر می‌گوید:

التَّامِصَة: زنی است که ابروها را زیبا می‌کند تا اینکه باریک شود. اُبوداود نیز نظر ابن حجر هیتمی را تأیید می‌کند. ولی آنچه خطابی و غیر او در رابطه با التَّامِصَة گفته‌اند مشهورتر و بهتر است، مبنی بر اینکه التَّامِصَة از مادة التَّمَصُّ به معنی

۱- فتاوی الشیخ محمد بن ابراهیم: ۵۵/۲.

۲- دلیل الفالحین لطرق ریاض الصالحین: ۴۹۴/۴.

۳- در بحث لغوی آن گذشت.

۴- ریاض الصالحین: ص ۶۲۹.

۵- فیض القدیر: ۲۷۳/۵.

۶- الکبائر: ص ۱۴۴.

برداشتن موی صورت است.^۱ با توجه به بررسی گفته‌های اغلب علماء و دانشمندان به این نتیجه می‌رسیم که اَلنَّمص به معنی برداشتن موی ابروها است. از ائمة بزرگوار مثل جلال الدین سیوطی و امام السنندی^۲ و خطابی^۳ و شوکانی^۴ و بقیه‌ی امامان و بزرگواران که قبلاً نام بردیم، روایت شده است که النمص عام است، یعنی برداشتن موی صورت که ابروها نیز شامل آن می‌شود.

۱- الزواجر عن اقتراف الكبائر: ۱/۱۴۲.

۲- شرح سنن نسائی للسیوطی و السنندی: ۸/۱۴۷.

۳- سنن ابی داود بشرح الخطابی: ۴/۷۷، حدیث شماره ۴۱۶۹.

۴- نیل الأوطار: ۵/۳۴۲.

فتوای علما و دانشمندان بزرگ معاصر در مورد برداشتن موی ابروها

بی‌مناسبت نیست که در اینجا نظرات دانشمندان معاصر را در رابطه با حکم برداشتن و باریک کردن موی ابروها بیان کنیم:

● سؤال: از دانشمند بزرگوار شیخ عبدالعزیز بن باز پرسیده شد:

حکم کم کردن موهای اضافه از ابروها چیست؟

جواب: برداشتن و کم کردن موی ابروها درست نیست، چون از پیامبر ﷺ

روایت شده است «لَعْنُ اللَّهِ التَّامِصَةَ وَالْمَتَمِصَةَ» «خداوند زنی را که موی ابروها را باریک یا برمی‌دارد و زنی که خواستار انجام این کار است لعنت کرده است».

اهل علم و دانش توضیح داده‌اند که برداشتن و گرفتن موی دو تا ابرو شامل التَّمْصِ می‌شود^۱.

● سؤال: از استاد بزرگوار شیخ محمد بن صالح عثیمین پرسیده شد:

حکم برداشتن و یا کم کردن بعضی از موهای اضافه از ابرو چیست؟

جواب: برداشتن مو از ابروها اگر به صورت کندن باشد این همان نمص (یعنی

باریک کردن ابروهاست) و رسول الله ﷺ کسی که این کار را انجام می‌دهد و

کسی که خواستار انجام آن است، نفرین کرده است، و این عمل از گناهان کبیره می‌باشد. این عمل مخصوص زنان است چون غالباً آنها این کار را برای زیبایی انجام می‌دهند. و اگر چنانچه مردی این کار را انجام دهد او هم مثل زنان از طرف خدا مورد لعن و نفرین قرار می‌گیرد، از این عمل ناشایست به خدا پناه می‌بریم. و اگر این عمل بدون کندن باشد مثل کوتاه کردن یا تراشیدن، بعضی از اهل علم آن را مثل کندن حرام می‌دانند چون دگرگونی خلقت و آفرینش خداوند است، پس تفاوتی نیست که کندن یا کوتاه کردن یا تراشیدن باشد.

این نظریه بدون شک مطمئن‌ترین نظریه می‌باشد پس بر شخص مسلمان زن یا مرد لازم است از این عمل دوری کند^۱.

● سؤال: از استاد بزرگوار شیخ عبدالله بن جبرین پرسیده شد:

حکم برداشتن موی ابروها چیست؟

جواب: برداشتن موی ابروها و باریک کردن آنها جایز نیست و این برداشتن و باریک کردن همان چیزی است که از آن نهی شده است پیامبر ﷺ کسانی را که این کار را می‌کنند و یا خواستار آن هستند به خاطر تغییر خلقت خدا لعنت کرده است^۲.

● استاد عالیقدر شیخ ناصرالدین البانی در کتاب: (آداب الزفاف) آداب عروسی

چنین می‌گوید:

برداشتن موی ابروها به وسیله‌ی زنان یا به شکل کمان و هلال درآوردن آن به گمان خود برای زیبا جلوه دادن، از کارهایی است که رسول خدا محمد ﷺ آن را حرام و ممنوع کرده است و انجام دهنده آن را نفرین و لعنت کرده است. ایشان می‌فرمایند: «لَعَنَ اللَّهُ الْوَأَشِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ وَالنَّامِصَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ

۱- الفتاوی النسائیة - محمد بن صالح العثیمین: ص ۲۷.

۲- جواب این سؤال با خط دست خود شیخ است. خداوند پاداش خیر به ایشان بدهد.

وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيَّرَاتِ خَلَقَ اللَّهُ^۱. «خداوند زنانی را که خال کوبی می‌کنند و یا خواهان خال کوبی هستند و زنانی که ابروها را باریک و نازک می‌کنند و یا زنانی که خواستار این کار هستند و زنانی که به خاطر زیبایی دندان‌هایشان را تیز و باریک می‌کنند لعنت می‌کند چون خلقت و آفرینش خدا را دگرگون و تغییر می‌دهند».

* استاد محمود محمد شاکر در حاشیه و نظریه‌ای که بر تفسیر طبری نوشته است می‌گوید:

المتنمصة والنامصة: به زنی می‌گویند که موی ابرویش را با موچین برمی‌دارد و آن را باریک و دراز و راست و درست می‌کند^۲.

• سؤال: از استاد بزرگوار شیخ عبدالعزیز بن باز در مورد حکم برداشتن مویی که در صورت زن می‌روید، سؤال شد؟

ایشان جواب دادند: پاسخ این سؤال توضیح دارد: اگر آن مو عادی باشد برداشتن آن درست نیست «لعنَ اللهُ النامصة المتنمصة» «خداوند زنی را که موی ابروها را باریک می‌کند و زنی که خواهان برداشتن آن است نفرین و لعنت کرده است». النَّمصُ گرفتن موی صورت و ابروهاست. ولی اگر آن مو چیز زائد و اضافه باشد مثلاً باعث زشتی خلقت و آفرینش شود مثل سبیل و ریش (برای زنان) در این صورت برداشتن آنها اشکالی ندارد و گناه نیست چون خلقت و قیافه زن را زشت می‌کند و به زن ضرر می‌رساند^۳.

۱- آداب زفاف محمد ناصرالدین البانی، ص ۱۱۳ و استاد بزرگوار می‌گوید: «المغیَّرات لخلق الله» «تغییر دهندگان خلقت و آفرینش خدا» شامل همه موارد مذکور در حدیث می‌شود. و این دلیل است برای وجوب لعنت که باعث حرام بودن آن عمل می‌شود.

۲- تفسیر طبری: ۲۲۲/۹.

۳- التوحید وما يلحق به: ۴۰۲/۶.

• سؤالی متوجه هیئت دائمی افتاء شد مبنی بر اینکه: حکم اسلام در رابطه با کندن موی بین دو ابرو چیست؟

جواب: کندن و برداشتن آن جایز و درست است، چون جزو ابروها به حساب نمی‌آید.^۱

• از استاد گرامی شیخ عبدالعزیز بن باز پرسیده شد که اگر زن سر و ابروی خود را بتراشد و کلاه گیس (موی مصنوعی) بپوشد چه حکمی دارد؟

جواب: برای زن جایز نیست سرش را بتراشد مگر اینکه ضرورتی پیش آید چون ترمذی و نسائی از علی رضی الله عنه روایت کرده‌اند که پیامبر صلی الله علیه و آله زن را از تراشیدن سر بر حذر داشته است.

اما تراشیدن موی ابروها یا کم کردن آنها یا گرفتن دور و بر و تراشیدن و کندن آن، به منظور آرایش همانطور که بعضی از زنان امروزی آنرا انجام می‌دهند حرام است چون تغییر و دگرگونی در خلقت و آفرینش خداوند است و پیروی از شیطان است که انسان را فریب می‌دهد و او را به تغییر خلقت و آفرینش خدا وامی‌دارد. خداوند تبارک و تعالی می‌فرماید:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلًّا بَعِيدًا ﴿١٧٦﴾ إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنْتِنَا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴿١٧٧﴾ لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿١٧٨﴾ وَلَا ضَلَّتْهُمْ وَلَا مَنِيَّتْهُمْ وَلَا مَرَّتْهُمْ فَلَيَئِيَّتْ كَنْ عَادَانَ الْأَنْعَامِ وَلَا مَرَّتْهُمْ فَلَيَعْرِزَنَّ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا ﴿١٧٩﴾﴾ [النساء: ۱۱۶ - ۱۱۹].

«خداوند، شرک به او را نمی‌آموزد؛ (ولی) کمتر از آن را برای هر کس بخواهد (و شایسته بداند) می‌آموزد. و هر کس برای خدا همتایی قرار دهد، در گمراهی دوری افتاده است. آنچه غیر از خدا می‌خوانند، فقط بتهایی است (بی‌روح)، که هیچ اثری ندارد، و (یا) شیطان سرکش و ویرانگر است. خدا او را از رحمت خویش دور ساخته؛ و او گفته است: «از بندگان تو، سهم معینی خواهم گرفت! و آنها را گمراه می‌کنم! و به آرزوها سرگرم می‌سازم! و به آنان دستور می‌دهم که (اعمال خرافی انجام دهند، و) گوش چهارپایان را بشکافند، و آفرینش پاک خدایی را تغییر دهند! (و فطرت توحید را به شرک بیالیند!)» و هر کس، شیطان را به جای خدا ولی خود برگزیند، زیان آشکاری کرده است.»

در حدیث صحیح آمده است که ابن مسعود رضی الله عنه از پیامبر صلی الله علیه و آله روایت می‌کند که «لَعَنَ اللَّهُ الْوَأَشِمَاتِ وَالْتَامِصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ الْمُعَيَّرَاتِ لَخَلْقِ اللَّهِ». «خداوند زنانی را که خال کوبی می‌کنند و زنانی که موی ابروها را برمی‌دارند و باریک می‌کنند و یا دندانها را تیز و باریک می‌کنند لعنت کرده است.» سپس ابن مسعود رضی الله عنه ادامه می‌دهد و می‌گوید: آیا کسی که پیامبر صلی الله علیه و آله او را نفرین و لعنت کرده است، نفرین نکنم؟ در حالی که قرآن ما را به پیروی و اطاعت از این پیامبر صلی الله علیه و آله امر کرده است! خداوند تعالی می‌فرماید:

﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ [الحشر: ۷].

«چیزهایی را که پیغمبر صلی الله علیه و آله برای شما (از احکام الهی) آورده است اجرا کنید و از چیزهایی که شما را از آن بازداشته است دست بکشید از خدا بترسید که خدا عقوبت سختی دارد!»^۱

اما پوشیدن کلاه گیس^۱ (موی مصنوعی) در کتاب صحیح بخاری و مسلم و بقیه کتب حدیث از پیامبر ﷺ نقل شده است «أَنَّهُ لَعَنَ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ». یعنی: «پیامبر ﷺ زنی را که موی دیگران را به سر زنان دیگر پیوند می‌زند و همچنین زنی که خواهان پیوند زدن موی خود به زن دیگری است، نفرین و لعنت کرده است».

الواصلة: به زنی می‌گویند که موی خود را به موی زن دیگری پیوند می‌زند. در همین راستا امام بخاری رحمته الله حدیث معاویه رضی الله عنه را بیان می‌کند: روزی معاویه رضی الله عنه بر منبر پیامبر ﷺ رفت و برای مردم خطبه‌ای ایراد کرد، دسته مویی را که به دست یکی از نگهبانان او بود به دست گرفت و گفت: ای اهل مدینه دانشمندان و علمای شما کجایند؟ چرا ساکت نشسته‌اید، از رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم شنیده‌ام که از چنین کاری نهی کرده‌اند و می‌فرماید: «إِنَّمَا هَلَكْتُ بَنُو إِسْرَائِيلَ لَمَّا اتَّخَذَ هَذِهِ نِسَاؤَهُمْ» «آن چه طایفه‌ی بنی اسرائیل را به هلاکت داد این بود که زنانشان این عمل را انجام می‌دادند (یعنی موی دیگران را به سر خود پیوند می‌زدند)».

۱- داستان کلاه گیس چیزی است که فرانسویها آنرا اختراع کردند و انگلیسی‌ها به آن چنگ زدند و از آن استفاده کردند، در اصل کلاه گیس پوششی برای زنا بود!! فراتر از آن، آنچه زیر کلاه گیس پنهان می‌شود دوره و زمانی است که عصر و زمان کلاه گیس نام برده شده است. اوج استفاده از کلاه گیس همزمان با قرن هیجدهم و همزمان با شیوع بیماری اروپایی و عوارض آن شایع شد مثل: طاسی سر، لکه‌های صورت، ورم و التهابهای پوستی و پوسیدگی اعضای تناسلی. به خاطر پوشاندن عیب‌های سر و پیشانی کلاه‌گیس‌ها اختراع شدند و به دلیل بوی بد گردن و سینه، لباس‌های دارای یقه‌های بلند و دراز پیدا شدند. اما جوش صورت به وسیله‌ی مقداری کرم و پودر، زیبا و = پنهان می‌شدند ولی حالا متأسفانه آن چه شایسته و مهم است فراموش شده است، پیوسته قاضیان انگلیسی این لباس را برای یادآوری تاریخ و تمدن اروپایی می‌پوشند و این همزمان است با اوج مصیبت زنا در قرن پانزدهم بر اروپا: پس جای بسی تفکر و تأمل است!! (برگرفته از کتاب الایدز یعرف لحن السموت، ایدز آهنگ مرگ می‌خواند: ص ۱۹۵).

معاویه رضی الله عنه پیرامون پیوند مو مطلبی دارد مبنی بر این که استفاده کردن از موی سر مصنوعی درست در حکم پیوند است، این نشانه فهم عمیق و علم فراوان و فهم دقیق معاویه رضی الله عنه می باشد. دلیل این که این فهم دقیق و عمیق است این است: زمانی که زن به خاطر این که موی سرش دراز و یا پرپشت و زیاد شود، پیوند می زند این کار حرام و سزاوار لعنت است چون در این عمل فریب و پوشاندن عیب و دروغ وجود دارد. پس استفاده کردن از یک سر کاملاً مصنوعی و دروغین خیلی فریبنده تر و باطل تر و ناحق تر است، که این مطلب الحمدلله خیلی واضح و روشن است. علاوه بر موارد ذکر شده انجام این عمل تقلید از یهود می باشد و پیغمبر صلی الله علیه و آله می فرماید: «مَنْ كَتَبَهُ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ». «هر کس به قوم و ملّتی شباهت پیدا کند پس او هم از آن قوم و ملّت محسوب می شود».

● سؤال: زمانی که بر سر زن هیچ مویی وجود نداشته باشد چه حکمی وجود دارد؟
جواب: استاد بزرگوار شیخ ابن عثیمین جواب داد: بعد از آن که استاد حکم کلاه گیس را بیان کرد و گفتند که حرام است فرمود اگر هیچ مویی بر سر زن نبود و اصلاً مویی بر سر نداشت مثلاً کچل بود در این صورت اگر از کلاه گیس استفاده کند تا این عیب را پوشاند مرتکب گناه نشده است. چون از بین بردن عیب و نقص جایز و درست است. پیامبر صلی الله علیه و آله در یکی از غزوه ها برای پوشاندن عیب و نقص به یکی از اصحاب که بینی اش قطع شده بود اجازه داد که از بینی مصنوعی از جنس طلا استفاده کند. پس این مسئله وسیع تر از آن است که مسائلی همچون عمل های جراحی به منظور زیبایی و یا کوچک کردن بینی و غیره داخل آن شود. عمل جراحی به خاطر زیبایی از بین بردن عیب و نقص نیست اگر چنانچه برداشتن عیب و نقص باشد اشکالی ندارد مثلاً در بینی فرد نوعی کجی وجود داشته باشد و آنرا درست کند و یا برداشتن قسمتی از سیاهی باشد از نظر اسلام جایز است. اما در صورتی که این کارها به خاطر از بین بردن عیب و نقص نباشد مثل خال کوبی یا باریک کردن و تیز

کردن ابروها ممنوع و حرام است و استفاده کردن از کلاه گیس در این موارد حتی اگر با اجازه و رضایت شوهر هم باشد حرام است چون رضایت و اجازه برای چیزی که خداوند آن را حرام کرده است اعتبار ندارد.^۱

• سؤال: اگر چنانچه زنی در محل سبیل و ریش او مو بروید حکم آن چیست؟

جواب: استاد بزرگوار شیخ ابن عثیمین جواب دادند: اگر مو در محل سبیل و ریش زن پیدا شد هیچ اشکالی برای برداشتن آن وجود ندارد.^۲

این بحث را با بیان احکام برداشتن بقیه‌ی موی اعضای بدن به نسبت زنها کامل تر می‌کنیم:

• سؤال: حکم برداشتن موی پاها و دست‌ها برای زنان چیست؟

جواب: استاد گرامی شیخ بن باز جواب دادند: برداشتن موی پاها و دست‌ها برای زنان هیچ اشکال و گناهی ندارد و ما اشکالی نمی‌بینیم.^۳

اما برداشتن موی زیر بغل و شرمگاه:

درست نیست برداشتن موی زیر بغل و شرمگاه بیش از چهل شبانه‌روز تأخیر شود. چون انس رضی الله عنه از پیامبر صلی الله علیه و آله نقل می‌کند که «وَقَتَّ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي قَصِّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ وَحَلْقِ الْعَانَةِ وَتَنْفِ الْإِبْطِ أَنْ لَا نَتْرُكَ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً». «پیامبر صلی الله علیه و آله برای کوتاه کردن سبیل و گرفتن ناخن و کندن موی زیر بغل و شرمگاه برای ما زمان تعیین کرد که هیچ کدام از این‌ها را بیش از چهل شب به تأخیر نیندازیم».

۱- فتاوی اسلامیة: ۴۱۲/۱.

۲- منبع سابق: ۴۰۶/۱.

۳- فتاوی متنوعه: ص ۲۰۴.

برداشتن موی صورت و ابرو از دیدگاه پزشکی

ای خواهرم بدان که خداوند بزرگ و مهربان هیچ چیزی را بدون حکمت و فلسفه حرام نکرده است، یکی از فلسفه‌های حرام بودن برداشتن موی صورت و ابرو، ضرر و زیانی است که اطراف چشم را در برمی‌گیرد، این شما و این نظر و رأی بعضی از پزشکان در این مورد:

بعضی از پزشکان متخصص چشم دو حالت را برای التهام بافت سلولی اطراف چشم به سبب کندن موی ابروها بیان کرده‌اند:

یکم: زنی است بیست و دو ساله که دو روز بعد از کندن موی ابروها، چشمانش دچار تورم و سرخی شده است و اجباراً برای علاج بیماری به پزشک مراجعه کرده است.

دوم: زنی است که با رفتن نزد پزشکان متخصص زیبایی و کندن موهای ابرو و اطراف صورت، بعد از یک روز دچار سرخی و درد اطراف ابرو شده و بعد از چهار روز اطراف چشمش دچار التهاب و برآمدگی شده است که سبب بستری شدن او در بیمارستان گردیده است، و پزشکان مجبور شدند آنتی‌بیوتیک‌هایی از طریق رگ به او تزریق کنند، علاوه بر مشکلات بالا لکه‌های (سفیدی) بر صورت او تشکیل شده‌اند و این حالت بعد از شفا و علاجش عیب و نقصی به اندازه شش سانتی متر بر صورت او بر جای گذاشته است، این مسئله کافی است که مریض مجبور شود دوباره برای علاج زشتی به وجود آمده نزد متخصصین زیبایی برود و آن را اصلاح کند.

پزشکان معتقد هستند که زن‌ها باید از این آمیخته‌های گوناگون و مشکلات و سختی‌هایی که به خاطر کندن موی ابروها پیدا می‌شود خودداری کنند (با اینکه عوارض آمیخته‌ها کم هم باشد) و بر پزشکان لازم است که خود را برای علاج گندکاری‌هایی که بعد از برداشتن موی ابرو و ... پیدا می‌شود با فعالیت و تلاش همه‌جانبه خود را آماده کنند.

مطالب بالا ترجمه حرف به حرف مجله پزشکی به نام ایجست می‌باشد که در شماره ۱۹۸۷ مایو منتشر شد.^۱

پس آیا امکان ندارد که این گرفتاری‌هایی که بعد از برداشتن موی ابروها و اطراف صورت پیدا می‌شود فلسفه تحریم این عمل از طرف پیغمبر ﷺ که پیام‌آور سرشت و فطرت پاک بوده باشد؟؟ آن روز که فرمود: «لَعَنَ اللَّهُ النَّامِصَاتِ وَالْمُتَنَمِصَاتِ». خداوند زنانی را که ابروی دیگران را باریک و دراز می‌کنند و زنانی را که خواستار و خواهان این عمل هستند نفرین و لعنت کند، لعنت دور شدن و خارج شدن از فطرت و سرشت پاک است و تمرّد و سرپیچی از فرمان حق می‌باشد. و سرانجام عصیان و سرپیچی مجازات و عذاب و دور شدن از رحمت الهی را در پی خواهد داشت. این جسم دور شده از سرشت پاک خود چاره‌ای جز ابتلاء به ناراحتی‌های روانی و جسمی نخواهد داشت، و ممکن است که این التهابات و برآمدگی‌های اطراف چشم به خاطر همین حالت‌ها باشد.

پس زن بی‌حجاب که ابروهایش را برداشته و باریک کرده است با این وضع از سالن آرایش خارج می‌شود در حالی که ایشان باید حتماً به جراح زیبایی مراجعه نمایند.^۲

دکتر و هبه احمد حسن (استاد دانشکده پزشکی - دانشگاه اسکندریه) می‌گوید:

۱- مجلة المجتمع: شماره (۸۳۰)

۲- تعليق الدكتور حمدی حسن في مجلة نفسها.

برداشتن موی ابروها با وسایل مختلف سپس بکار بردن قلم ابرو و غیره مثل مالیدن بعضی مواد بر پوست تأثیر زیان‌آوری بر آن خواهد گذاشت چون رنگ‌ها از ترکیبات معدنی سنگینی درست شده‌اند مثل مس و جیوه، در ترکیبات روغنی مثل روغن کاکائو ذوب می‌شوند همان طور که تمام مواد رنگی بعضی از مشتقات نفتی را دارند. و همگی این‌ها اکسیدهایی گوناگون هستند که به پوست ضرر می‌رسانند. و زمانی که پوست این مواد را از طریق سوراخ‌هایش جذب کند دچار التهاب و حساسیت می‌شود. زمانی که استفاده از این مواد شیمیایی به صورت مستمر و دائمی باشد تأثیر زیان‌آوری بر بافت‌های تشکیل دهنده قلب، خون و کلیه خواهد داشت. این مواد که ترکیبات شیمیایی دارند حالت رسوبی کامل دارند که جسم به آسانی از آن نجات پیدا نمی‌کند. برداشتن موی ابرو با وسایل مختلف کرم پوست را ایجاد می‌کند در نتیجه سلول‌های پوست زیاد می‌شوند و در حالت توقف برداشتن موی ابروها با رشد قابل توجهی، بسیار زیاد می‌شوند در حالی که ما می‌دانیم که ابروهای طبیعی مناسب مو و پیشانی و گردی صورت است.^۱

نتیجه: این مطالب هشدار و زنگ خطری بود که پزشکان آن را بیان کردند که ای زنی که موی ابروها و ... را برمی‌داری و باریک می‌کنی قبل از این که فرصت را از دست بدهی بیدار و آگاه شو، خداوند درست فرموده است:

﴿سَرُّيَهُمْ ءَايَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ ۗ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ [فصلت: ۵۳].

«ما به آنان (که منکر اسلام و قرآنند) هر چه زودتر دلایل و نشانه‌های خود را در افقار و نواحی (آسمان‌ها و زمین که جهان کبیر است) و در داخل و درون خودشان که (جهان صغیر است) به آنان نشان خواهیم داد تا برای ایشان روشن و آشکار گردد که اسلام و قرآن حق است.»

۱- المتبرجات: الزهراء فاطمه بنت عبدالله، ص ۹۴ به نقل از كتاب المرأة المسلمة في وجه التحديات، تأليف انور جندی، ص ۶۲.

نکات زیر، جای تأمل و تفکر است

خواهر مسلمانم بعد از بررسی مسائل بالا به نکات زیر توجه کنید:

۱- ایمان شما به این که محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رسول و فرستاده خداست اینجا می‌کند که آن چه دستور داده است اطاعت کنی، و از آن چه شما را بر حذر داشته است دوری گزینی، و از جمله چیزهایی که از آن نهی کرده است برداشتن موی ابرو و صورت است که توضیح آن گذشت، پس بر شما واجب است تسلیم و فرمانبردار باشید.

۲- در واقع برداشتن موی ابرو و صورت تقلید از کفار است و پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می‌فرمایند: «مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ» «هر کس خود را به قوم و ملتی شبیه کند از آن قوم و ملت محسوب می‌شود».

۳- برداشتن مو شامل هر دو ابرو و صورت می‌شود (بعضی از زنان کندن موی صورت را با وسایل معروفی که در اختیار دارند انجام می‌دهند)، در حالی که تهدیداتی از طرف خدا و رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وجود دارد که لازم است از آنها آگاه باشیم^۱.

۴- بعضی از زنان دلیل مؤکد خود را این می‌دانند که برداشتن این موها آرایش برای شوهر است در حالی که باید بدانند چون این کار گناه و معصیت

است اطاعت برای انجام آن واجب نیست چون «فَلَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ» «اطاعت از هیچ انسانی برای انجام معصیت و گناه خداوند درست نیست».

کسانی که این کار را انجام داده‌اند لازم است فوراً توبه کنند چون هر کس به خاطر خدا کاری را ترک کند، خداوند چیزی بهتر از آن را برایش جایگزین می‌کند. برای نمونه من دختران جوانی را می‌شناسم که قیافه‌ای چندان قشنگی ندارند و ابروهایشان دارای مویی مرتب و هماهنگ نیست و به صورت دایره‌های فشرده و پر از مو درآمده است، در نظر بعضی از مردم این وضعیت قیافه و شکل ظاهری آن‌ها را بدتر و باعث تنفر بیشتر شده است. در حالی که این دختر جوان ملتزم به اوامر خدا، دارای حجاب کامل، در نتیجه خداوند شوهری بسیار خوشگل و قشنگ، هم از نظر اخلاقی و هم از نظر قیافه به او عطا کرده است. که از آن تعجب می‌کنم! چه کسی است که این دختر را در چشم این مرد زیبا جلوه داده است؟ و زشتی او را جاذبه و قشنگی قرار داده است؟ آیا آن کس خدایی نیست که آن دختر جوان از او اطاعت کرده است؟ و آن چه که خداوند آفریده و به آن راضی است تغییر و دگرگون نساخته است؟!

پایان

خواهر مسلمانم: بعد از این که حکم برداشتن موی ابرو و صورت از نظرتان گذشت و همچنین اقوال بسیاری از دانشمندان قدیم و جدید و بعضی از پزشکان نیز بررسی شد من هم توصیه‌هایی دارم و می‌گویم (انشاءالله خداوند من و شما را به راه راست هدایت کند):

از خدا بترس، و برای توبه عجله کن، بیاد آر روزی را که به سوی خدا برمی‌گردی، در رابطه با آن چه که در گذشته انجام داده‌ای از تو سؤال می‌شود، مشغول چه هستی؟ کاری کرده‌ای که موجب نفرین و لعنت تو شده است. (لعنت دوری از رحمت و مهربانی خدا می‌باشد) در حالی که در نماز و بعد از نماز از خدا طلب بخشش و رحمت می‌کنی! آیا این کار تضاد بین گفتار و کردار شما نیست؟ رحمت را از خدا می‌طلبی و کاری را انجام می‌دهی که موجب دوری شما از رحمت او می‌شود! این کار بسیار جای تعجب است!

این کار را به خدا و رسول خدا بسیار حکم شرعی آن برایت روشن می‌شود.

فرمان پیغمبر خدا حضرت محمد ﷺ را بیاد آور که می‌فرماید: «مَنْ كَثَبَهُ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ» «هر کس از قوم و ملتی تقلید کند او هم از آن ملت محسوب

می‌شود»^۱. و بیاد آر فرموده دیگر پیامبر ﷺ را که می‌فرماید: «لَتَتَّبَعَنَّ سَنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ شِبْرًا شِبْرًا وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ، حَتَّىٰ لَوْ دَخَلُوا جُحْرَ ضَبٍّ تَبِعْتُمُوهُمْ. قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ قَالَ: فَمَنْ»^۲. «زمانی فرا می‌رسد که شما وجب به وجب و گام به گام راه و روش مردمان قبل از خود را در پیش می‌گیرید به طوری که اگر آن‌ها وارد سوراخ سوسمار شوند از آن‌ها پیروی می‌کنید و دنبالشان می‌روید، اصحاب گفتند ای رسول خدا آیا منظورت یهودی‌ها و مسیحی‌هاست؟ پیامبر ﷺ فرمود: پس منظورم کیست؟».

ابن مسعود رضی الله عنه می‌گوید: شما از نظر قیافه و شکل ظاهری و راه و روش زندگی شبیه‌ترین ملت به طایفه بنی اسرائیل هستید و نقطه به نقطه از اعمال آن‌ها پیروی می‌کنید فقط این مسئله برای من مشخص نیست که آیا گوساله را می‌پرستید یا خیر؟ پوشیده نیست که این کار تقلید و در آن شباهت وجود دارد.

* ای خواهر مسلمانم: چون زنان دیگر این کار را می‌کنند تو هم به عنوان دلیل آنها را سرمشق قرار ندهید، بلکه فرموده خدا را به یاد آورید که می‌فرمایند: ﴿وَإِنْ تُطِيعُوا أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ [الأنعام: ۱۱۶]. «اگر از بیشتر مردم (که کافران و منافقانند) پیروی کنی تو را از راه خدا دور می‌سازند».

گفته‌های بعضی از گذشتگان صالح را به یاد آور که می‌گویند: راه هدایت را در پیش گیر و هرگز کم بودن تعداد راهیان هدایت شما را فریب ندهد و از راه گمراهی و ضلالت دوری کن و هرگز زیاد بودن این افراد و هلاک شدگان، شما را گول نزنند.

۱- رواه ابوداود (۴۰۳۱)، ابن تیمیه نیز آنرا در کتاب اقتضاء الصراط (۲۳۶/۱) و در کتاب الفتاوی (۳۳۱/۲۵) آورده‌است و آنرا تأیید کرده‌است.

۲- پس غیر آنها چه کسانی است؟

۳- اقتضاء الصراط: ص ۱۰۷.

ای خواهر مسلمانم هیچ وقت فرمان شوهرت را برای آرایش‌های حرام و نامشروع دلیل قرار مده چون برای انجام گناه و مصیبت پیروی از هیچ مخلوقی جایز نیست.

* خواهرم بدان که لغت عربی لغت اشتقاق کلمات است مثلاً (كَتَبَ، يَكْتُبُ،

کتابه) (قَرَأَ، يَقْرَأُ، قِرَاءَةٌ) (النَّمَصُ، النَّمِصَةُ، المَتَمِصَةُ، المَنَامِصُ) و همان طور که گفته شد: منماص مخصوص برداشتن موی ابروهاست که آنرا باریک و راست و درست می‌کند و بیشتر برای برداشتن موی ابرو از آن استفاده می‌شود. النامصه کسی که این عمل را انجام می‌دهد در معرض لعنت و نفرین خدا قرار می‌گیرد، از این عمل ناشایست به خدا پناه می‌بریم.

* خواهرم توجه کن (إن شاء الله خداوند من و شما را توفیق دهد رضایت او را جلب کنیم) تمام علما که قبلاً نام بردیم از جمله: احمد، نووی، خطابی، ابوداود، ابن حجر، مُناوی و غیره از علمای متأخر همگی اتفاق نظر دارند بر این که، برداشتن موی ابرو و صورت حرام است.

وَلَيْسَ يَصِحُّ فِي الْأَذْهَانِ شَيْءٌ إِذَا احتَاجَ النَّهَارُ إِلَى دَلِيلٍ

یعنی: «زمانی که روز روشن نیاز به دلیل داشته باشد هیچ چیزی در ذهن‌ها درست و قابل قبول نخواهد بود».

پس ای خواهر مسلمانم به سوی فرمانبرداری و اطاعت از خدا و رسول الله ﷺ بشتاب و بگو (سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا) شنیدیم و اطاعت کردیم. همان چیزی را بر زبان جاری مکن که یهود گفتند: (سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا) شنیدیم و سرپیچی کردیم. بیاد داشته باش که هر کس چیزی را به خاطر خدا ترک کند، خداوند جایگزین بهتری به او خواهد داد.

بعد از این که تصمیم گرفتی هرگز موهای ابرو و صورت را برداری خداوند سبحان، قادر و تواناست که نور را در چهره‌ات و ایمان را در قلبت ایجاد کند، و این

لطف و کرم خدا غیر ممکن نیست! و اگر برای این عمل (برداشتن و باریک کردن موی ابرو و صورت) جز اتلاف وقت و زمان چیز دیگری نبود باز کافی بود که این کار حرام و بیهوده باشد.

خداوندا! آن چه که حق و حقیقت است به ما نشان بده و توفیق پیروی از آن را به ما عطا بفرما.

خداوندا! آن چه که باطل و بیهوده است به عنوان باطل به ما نشان بده و توفیق دوری از آن را به ما عطا کن.

خداوندا! ما را از کسانی قرار ده که اگر نصیحت شدیم، پند و عبرت بگیریم و زمانی که تذکر داده شدیم هوشیار شویم.

خداوندا! ما را از آن کسان قرار ده که به همه سخنان گوش فرا می دهند و از نیکوترین و زیباترین آن ها پیروی می کنند.

وَصَلِّ اللّٰهُمَّ وَسَلِّمْ عَلٰى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ